

PROGRAMMA

PROGRAMMA VMR Jubileumcongres

13.00 – 13.30 *Ontvangst*

13.30 – 13.35 **Welkom door Marleen van Rijswijk**
voorzitter van de VMR
hoogleraar Europees en nationaal waterrecht,
Universiteit Utrecht

13.35 – 13.45 **Opening door Hugo von Meijenfeldt**
wnd directeur-generaal Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

13.45 – 14.10 **Inleiding door Jacqueline Cramer**
hoogleraar Duurzaam innoveren Universiteit
Utrecht en Directeur van het Utrecht
Sustainability Institute (USI)

14.10 – 14.35 **Inleiding door Thijs Drupsteen**
voormalig voorzitter van de VMR
Staatsraad in de Afdeling bestuursrechtspraak
RvS

14.35 – 14.45 **Uitreiking Piet Gilhuis-scriptieprijs 2012**

14.45 – 15.00 *PAUZE*

15.00 – 15.50 **Workshopronde**

Auditorium   **Workshop 1: De Omgevingswet: gevolgen voor de bestuurlijke organisatie en de handhaving**
Spreker 1: Jan van den Heuvel, DCMR
Spreker 2: Lex Michiels, RvS, Universiteit Tilburg
Voorzitter: Marjolein Visser, Universiteit van Amsterdam

Atelier   **Workshop 2: Europese aansluiting; een vergelijking met de Vlaamse aanpak**
Spreker 1: Wybe Douma, T.M.C. Asser Instituut
Spreker 2: Luc Lavrysen, Universiteit Gent
Voorzitter: Marleen van Rijswick, Universiteit Utrecht

15.50 – 16.00 *Wisseling workshops*

16.00 – 16.50 **Workshopronde**

Auditorium   **Workshop 3: Flexibilisering en programmatische aanpak**
Spreker 1: Niels Koeman, RvS, Universiteit van Amsterdam
Spreker 2: Marlon Boeve, Universiteit van Amsterdam
Voorzitter: Tonny Nijmeijer, Universiteit Nijmegen

Atelier   **Workshop 4: Wet natuurbescherming: (geen) integratie in de Omgevingswet**
Spreker 1: Harm Dotinga, Vogelbescherming
Spreker 2: Annelies Freriks, Omgevingsrechtadvocatuur
Voorzitter: Joost Rutteman, Habitat advocaten

16.50 – 17.00 **Afsluiting en verrassing**
Marleen van Rijswick

17.00 – 18.30 **Feestelijke Borrel**

De presentaties van de sprekers vindt u na afloop van het congres op onze website www.milieurecht.nl. De inleidingen zullen met de verslagen van de workshops in de VMR Publicatierreeks verschijnen.

Workshop 1 15.00 – 15.50 Auditorium

De Omgevingswet: gevolgen voor de bestuurlijke organisatie en de handhaving

Tijdens deze workshop willen we een discussie voeren over de praktische uitvoerbaarheid van de voornemens voor de stelselwijziging. De gevolgen voor de verdeling van bevoegdheden komen aan de orde (bijvoorbeeld als gevolg van de integratie van de Waterwet in de omgevingsvergunning), de ontwikkeling van met de uitvoering belaste diensten (RUD's), en de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk van nieuwe instrumenten. In de voornemens is opvallend weinig aandacht geschonken aan de handhaving en de handhaafbaarheid van de instrumenten van de Omgevingswet. In deze workshop zal dat aspect nadrukkelijk aan de orde worden gesteld.

Sprekers:

Nadruk op gevolgen voor de uitvoeringspraktijk.

Jan van den Heuvel
Directeur DCMR

Nadruk op gevolgen voor handhaving.

Lex Michiels
Staatsraad in de Afdeling bestuursrechtspraak RvS
Hoogleraar bestuursrecht, i.h.b. handhavingsrecht,
Universiteit Tilburg

Voorzitter:

Marjolein Visser
Bestuurslid VMR
ACELS/Centrum voor Milieurecht, Universiteit van
Amsterdam

Workshop 2 15.00 – 15.50 Atelier

Europese aansluiting; een vergelijking met de Vlaamse aanpak

Uitgangspunt van de stelselwijziging voor het omgevingsrecht is dat beter aangesloten wordt bij Europese wetgeving. Daarmee zou het eenvoudiger worden om Europese wetgeving om te zetten in nationale wetgeving. Het is de vraag of met dit uitgangspunt een eenduidiger en eenvoudiger omgevingsrecht kan worden bereikt. De Europese wetgeving zelf is niet altijd eenduidig en het 'snellen van koppen' heeft tot nu toe niet geleid tot eenvoudiger wetgeving. Interessant is vooral de vraag of de beoogde flexibiliteit van het omgevingsrecht aansluit bij de Europese normen voor de kwaliteit van water en lucht. Verder is het de vraag of de Omgevingswet die beoogt het Europese model te volgen, het kan stellen zonder codificering van de beginselen van Europees milieurecht. De Nederlandse regering ziet de aanpak in de Omgevingswet als model voor het Europese omgevingsbeleid. Interessant is het te bezien of Vlaanderen 'ons' voorbeeld wil volgen, of wegen kiest die voor Nederland inspirerend kunnen zijn.

Sprekers:

In hoeverre is de manier waarop aansluiting bij Europees recht wordt gezocht via de Omgevingswet wenselijk (het koppen-beleid; de Europese milieubeginselen) en zal het leiden tot vereenvoudiging?

Wybe Douma

Senior researcher on EU Law and International Trade Law,
T.M.C. Asser Instituut

Wat zijn de keuzes die Vlaanderen maakt bij de verdere ontwikkeling van het Omgevingsrecht en wat is de reactie op de Nederlandse voornemens te komen tot een Omgevingswet?

Luc Lavrysen

Docent milieurecht, Universiteit Gent
Rechter bij het Grondwettelijk Hof

Voorzitter:

Marleen van Rijswick

Voorzitter VMR
Hoogleraar Europees en nationaal waterrecht, Universiteit
Utrecht

Workshop 3 16.00 – 16.50 Auditorium

Flexibilisering en programmatische aanpak

De stelselwijziging van het omgevingsrecht heeft als belangrijk doel om meer flexibiliteit in de besluitvorming te brengen. Een programmatische aanpak is één van de instrumenten die tot meer flexibiliteit kan leiden. In deze workshop willen we de voornemens tot flexibilisering in de Omgevingswet bespreken.

Sprekers

Mogelijkheden van programmatische aanpak bij gebiedsgerichte ontwikkeling.

Niels Koeman

Staatsraad in de Afdeling bestuursrechtspraak RvS
Hoogleraar milieurecht en recht der ruimtelijke ordening,
ACELS, Universiteit van Amsterdam

Afwijking van normen ('positieve evenredigheid'/tijdelijk afwijken bij de programmatische aanpak)

Marlon Boeve

Onderzoeker milieurecht en ruimtelijke ordeningsrecht,
Universiteit van Amsterdam

Voorzitter

Tonny Nijmeijer

Vice-voorzitter VMR
Hoogleraar bestuursrecht, i.h.b. omgevingsrecht, Radboud
Universiteit Nijmegen

Workshop 4 16.00 – 16.50 Atelier

Wet natuurbescherming: (geen) integratie in de Omgevingswet

In augustus 2012 is het wetsvoorstel natuurbescherming aan de Tweede Kamer gezonden. De wet heeft tot doel om, uitgaande van de Europese regelgeving, duidelijke en eenvoudige wetgeving voor natuurbescherming te bieden. De Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet worden door deze wet vervangen. De Afdeling advisering van de Raad van State heeft in juni 2012 kritisch advies uitgebracht over het wetsvoorstel. Dat heeft geleid tot een aantal interessante wijzigingen in het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel natuurbescherming beoogt bij te dragen aan de doelstellingen van de toekomstige Omgevingswet en is afgestemd op de uitgangspunten daarvan. Gedurende het wetstraject van de Omgevingswet zal worden uitgewerkt hoe het wetsvoorstel natuurbescherming kan worden ingepast in de Omgevingswet.

Sprekers

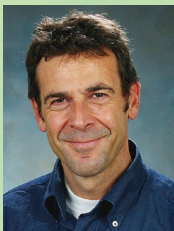
Biedt de Wet natuurbescherming voldoende bescherming?

Harm Dotinga
Vogelbescherming

Is de nieuwe Wet natuurbescherming werkbaar?

Annelies Freriks
Omgevingsrechtadvocatuur

Voorzitter

Joost Rutteman
Penningmeester VMR
HABITAT, advocatenkantoor omgevingsrecht

Deelnemerslijst en workshopindeling

Naam

Mw. mr. P.H.J. van Aardenne
Dhr. mr. ing. B.F. Algera (1,4)
Mw. drs. S. Anzion (1,3)
Dhr. mr. K.J. Arends (1,3)
Mw. H. Aslander (1,4)
Mw. mr. A. Avdic (1,3)
Mw. mr. I.M. Averdijk-van Koppen (2,3)
Dhr. mr. J.A.N. Baas (2,3)
Dhr. prof. dr. Ch.W. Backes LL.M. (1,3)
Dhr. drs. J.W.P. de Bakker (1,3)
Mw. mr. B.A. Beijen (2,3)

Mw. mr. I.H. van den Berg (1,4)
Dhr. mr. A.H.J. van den Biesen (2,3)
Mw. mr. Y.G.C.M. Bijkerk (1,3)
Dhr. ir. drs. M. Bijlsma MBA, LL.B. (1,3)
Dhr. mr. drs. E. den Boer (1,4)
Mw. mr. M.N. Boeve (1,3)

Mw. mr. M.M. Bogaart (2,4)
Dhr. mr. G.M. van den Boom, vof (1,3)
Mw. W.D. Boskma-Veenstra (1,4)
Dhr. mr. W.J. Bosma (1,3)
Mw. mr. drs. N.W.M. Bouman (2,3)
Mw. mr. drs. C.C. de Brauw (2,4)

Dhr. mr. V.J. van den Broek (1,3)

Mw. mr. E. Broeren (1,4)
Mw. A.W.G.J. Buijze LL.M.
Mw. drs. A. Burger (1,3)
Mw. mr. J. Caljé (1,4)
Mw. mr. D.A. Cleton (2,3)
Mw. prof. J.M. Cramer
Dhr. mr. drs. R.R. Crinice le Roy (1,4)
Dhr. mr. P.C. Cup (1,3)

Dhr. mr. J.E. Dijk (1,4)
Mw. mr. drs. J.H.I. van Dijk
Mw. mr. A.I. Doesburg (1,3)
Dhr. mr. H.M. Dotinga LL.M. (1,4)
Dhr. dr. W.Th. Douma (2,3)

Werkzaam bij

Loyens & Loeff
Provincie Noord-Brabant
Anzion juridisch advies

Gemeente Zaanstad, afd. Handhaving
Provincie Utrecht, afd. Handhaving
Gemeente Utrecht
BarentsKrans advocaten notarissen
Universiteit Maastricht
Omniplan
Centrum voor Omgevingsrecht en
-Beleid/NILOS, Universiteit Utrecht
Six Advocaten
Van den Biesen Boesveld Advocaten
DCMR Milieudienst Rijnmond
MB Advies
Student master omgevingsrecht UvA
Centrum voor Milieurecht, Universiteit
van Amsterdam
ACELS (UvA)
zelfstandig Adviseur omgevingsrecht
Commit Consulting
Van der Feltz Advocaten
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Vrije Universiteit Amsterdam, Vos en
Vennoten Advocaten
Dienst Ruimtelijke Ordening
Amsterdam
AKD
Universiteit Utrecht
Omgevingsdienst West-Holland
Gemeente Utrecht
Cleton & Com
USI
Houthoff Buruma
Inspectie Leefomgeving en Transport,
Team JZ
Verkerke & Vos Advocaten
Hekkelman Advocaten & Notarissen
Vogelbescherming Nederland
Vogelbescherming Nederland
T.M.C. Asser Instituut

Dhr. mr. Th.G. Drupsteen

Mw. mr. R.G.M. van Ekdorf (1,3)

Mw. R.P. Fennis LL.M. (1,4)

Dhr. mr. L. Fick (2,3)

Dhr. mr. E.A. Fontijn (1,3)

Mw. prof. mr. A.A. Freriks (1,4)

Dhr. mr. ing. W.B. van der Gaag (1,3)

Mw. E. Gerbens (1,3)

Mw. H. Gerringa (1,4)

Mw. mr. E. Grattan-Meinardi (1,3)

Dhr. mr. A. van der Gronde (1,3)

Mw. ing. E. de Groot (1,4)

Mw. mr. K. Groote (2,3)

Dhr. mr. B.A.J. Haagen (1,4)

Mw. mr. ing. J.S. Haakmeester (1,3)

Dhr. mr. M. van Harten (1,4)

Mw. mr. I.M. van der Heijden (1,4)

Dhr. prof. mr. dr. M.A. Heldeweg (1,3)

Dhr. mr. J.H. van den Heuvel (1,3)

Mw. mr. C.M. van Hoorn (1,3)

Mw. mr. Y. van Hoven (1,3)

Mw. mr. drs. C.M.K. Ipenburg (1,3)

Mw. mr. A.H. Jonkhoff (1,3)

Mw. mr. drs. M.M. Kaajan (1,4)

Mw. mr. drs. S.M. Kemper (1,3)

Dhr. mr. dr. F.H. Kistenkas (1,3)

Dhr. mr. dr. M. Klijnstra (1,3)

Dhr. prof. mr. N.S.J. Koeman (2,3)

Mw. mr. A.Z.R. Koning (2,3)

Dhr. mr. J. van Kooten (1,3)

Mw. mr. ir. M.J. Kraak (2,3)

Dhr. mr. H.H.L. Krans (2,3)

Dhr. mr. W. Kromhout van der Meer (1,3)

Mw. mr. drs. B. Krot LL.M. (1,4)

Dhr. mr. O. Kwast (1,3)

Mw. mr. H.C. Lagrouw (1,3)

Mw. mr. V.M.Y. van 't Lam (1,3)

Mw. mr. drs. M.C. Lammens (2,4)

Staatsraad in de Afdeling
bestuursrechtspraak RvS

N.V. Nuon Energy

Boekel De Nerée N.V.

Ministerie IenM/DGRW/Water

P&O SG

Advocatenkantoor A.A. Freriks B.V.,

Centrum voor Omgevingsrecht en

Beleid/NILOS, Universiteit Utrecht

Hoogheemraadschap van Rijnland

Waddenvereniging

St. Brabantse Milieufederatie

Allen & Overy LLP

advocaat, zelfstandig

Omgevingsdienst West-Holland

Gemeente Utrecht

Boekel De Nerée N.V.

Janike Haakmeester Advocatuur B.V.

Van der Feltz Advocaten

Van der Feltz advocaten

Universiteit Twente, faculteit BBT

DCMR Milieudienst Rijnmond

Rijkswaterstaat

Van Hoven Juridisch Advies

PurpleBlue

Verkerke & Vos Advocaten

Stibbe BV

Omgevingsdienst West-Holland

Wageningen University & Research

centre

Lexence N.V. advocaten en notarissen

Staatsraad in de Afdeling

bestuursrechtspraak RvS,

Universiteit van Amsterdam

Instituut voor Bouwrecht

Milieudefensie (vrijwillig)

Brunel Legal

Bestuursdienst Gemeente Amsterdam

Gemeente Voorschoten

Habitat, advocatenkantoor voor

omgevingsrecht

AKD

Kennedy Van der Laan

Stibbe B.V.

Adviesbureau RBOI Rotterdam BV

Mw. I. Larmuseau (2,3)
Dhr. prof. dr. L. Lavrysen (2,3)
Mw. mr. B.E.A. van der Lecq-Meijssen

Dhr. ir. A. Luijendijk (1,4)
Dhr. drs. H.G. von Meijenfeldt
Dhr. mr. B.J. Meruma (1,4)

Dhr. prof. mr. drs. F.C.M.A. Michiels (1,3)

Mw. mr. J.J.H. Mineur (1,3)

Mw. mr. M. Muiser-Korver (1,3)
Dhr. prof. mr. A.G.A. Nijmeijer (x,3)

Mw. mr. A.E.M. Ninaber (1,4)
Dhr. mr. drs. J. van der Noord (1,3)
Mw. mr. B. Noordhoek (1,4)
Dhr. J.H.O. van Noppen (1,4)
Dhr. mr. J. Olivier

Mw. ir. M.P.Q. Oomen (2,4)
Dhr. mr. L.W. Oost Lieveense
Mw. mr. E.L.M. van Oostrum (1,3)
Dhr. W. van Opbergen (2,3)
Mw. A.A. Paulussen (1,3)
Dhr. mr. J.J. Peelen (1,3)
Dhr. mr. A. Pruijssers (1,3)
Mw. A. Raap (1,3)
Dhr. mr. G.P. Ramselaar (1,4)
Dhr. mr. J. van de Riet (1,4)
Mw. prof. mr. H.F.M.W. van Rijswick

Mw. mr. M.A. Robesin (1,3)
Mw. mr. P. Rouwendal (1,4)
Dhr. mr. drs. J. Rutteman (1,4)

Dhr. mr. drs. A.F. de Savornin Lohman (1,4)
Mw. mr. E.E. Schaake LL.M. (1,3)
Dhr. mr. F.F. Scheffer (1,4)
Mw. mr. E.T. Schutte-Postma (1,3)
Mw. mr. drs. G.C. Sicking (2,4)
Mw. mr. W. Slok (2,3)
Dhr. mr. drs. J.H.K.C. Soer (2,3)
Dhr. mr. L. Squintani (2,3)

LDR-Milieuadvocaten
Universiteit Gent
DCMR Milieudienst Rijnmond, Cluster
Energie en Klimaat
zelfstandig onderzoeker
Ministerie van IenM en BuZa
HABITAT, advocatenkantoor
omgevingsrecht
Staatsraad in de Afdeling
bestuursrechtspraak RvS, Universiteit
van Tilburg
Milieudefensie, HABITAT,
advocatenkantoor omgevingsrecht
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Radboud Universiteit Nijmegen,
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
NMI registermediator
Metafoor B.V.
ARCADIS Nederland BV
Omgevingsdienst West-Holland
Gemeente Leiden
Ministerie EL&I
Eigenaar Digitale Checklisten
Omgevingsdienst West-Holland
St. Brabantse Milieufederatie
Omgevingsdienst West-Holland
Norton Rose LLP
ARCADIS Nederland BV
Ministerie van I&M/DGMI/VenR
Ramselaar Advocatuur
Amice Advocaten B.V.
Centrum voor Omgevingsrecht en
Beleid/NILOS, Universiteit Utrecht
Stichting Natuur en Milieu
HABITAT, advocatenkantoor
omgevingsrecht
Milieufederatie Noord-Holland
Van der Feltz Advocaten
Adviseur omgevingsrecht
Bestuurslid NMZH
Shell International B.V.
VEWIN Rijswijk
DHV Management Consultants
Rijksuniversiteit Groningen

Mw. mr. drs. M.E.F. Staal (1,3)
Mw. mr. H.A.H. Stam (1,4)
Mw. mr. M.C. Stoové
Mw. mr. D.P. Struijk LL.M. (1,3)
Mw. mr. N. Teesing (2,4)
Mw. mr. M.E. Terhorst (1,4)
Mw. mr. dr. H.D. Tolsma (2,3)

Mw. mr. E. Topman (1,3)
Mw. mr. ir. A.A. van Trigt (1,3)
Mw. mr. A.M.C.C. Tubbing (1,3)
Mw. mr. K. Ulmer (1,4)
Dhr. mr. J.A.M. van der Velden (1,3)
Mw. mr. dr. A.M.E. Veldkamp (2,3)
Mw. ing. M.E. Verbree MSc. (1,4)
Mw. mr. dr. M.J.C. Visser (1,x)
Dhr. mr. H.W. de Vos
Mw. mr. Y.R. Waas (1,3)
Dhr. J.P. van de Water (1,4)
Mw. mr. ing. A. van der Wijst (1,3)
Dhr. mr. ing. L.J. Wildeboer (1,3)
Mw. mr. H.F.G. Wissels (1,3)
Mw. mr. drs. M. Woestenenk (1,3)

Dhr. mr. J. Wols (1,3)
Dhr. mr. V.R. Wösten (1,3)
Dhr. Auke Wouda
Mw. mr. dr. J.M.I.J. Zijlmans B.Ed. (1,4)
Mw. mr. drs. D.A.B. van Zwieten-Seip (1,3)

DHV
Boekel De Nerée N.V.
Functioneel Parket
Gemeente Zaanstad
Vereniging voor Milieurecht
Terhorst Juridisch Advies
Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep
Bestuursrecht & Bestuurskunde
Omgevingsdienst West-Holland
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Tubbing Milieu-advies
Agentschap NL, afd. Juridische Zaken
AKD
DHV juristen
Milieu adviesbureau Quo Vadit
Jurza.nl, Centrum voor Milieurecht, UvA
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
DCMR Milieudienst Rijnmond
Nederlandse Aardolie Maatschappij BV
Omgevingsdienst West-Holland
C'M'S' Derks Star Busmann

Woestenenk Legal, Blom en Partners
Advocaten
De Clercq Advocaten Notarissen
Wösten juridisch advies
Waddenvereniging
Rijkswaterstaat, Corporate Dienst
Provincie Noord-Brabant, directie
Ecologie

Piet Gilhuis scriptieprijs 2012

De Vereniging voor Milieurecht, kennisnetwerk voor milieu- en natuurbeschermingsrecht, reikt voor de zesde maal de Piet Gilhuis-Scriptieprijs 2012 uit voor de beste milieurechtelijke scriptie.

Voor inzending komen in aanmerking afstudeerscripties op het terrein van het milieurecht die in de periode van 1 september 2010 tot en met 31 augustus 2012 met een voldoende zijn beoordeeld aan een Nederlandse universiteit, hogeschool of bestuursacademie.

De leescommissie bestaat uit drie bestuursleden: Tonny Nijmeijer (voorzitter), Aster Veldkamp en Marleen van Rijswick.

Ingezonden scripties:

**Rechtsbescherming in de Crisis- en herstelwet
Past de Crisis- en herstelwet binnen de afspraken van het verdrag van Aarhus?**

mw. mr. ir. L.M.J. (Linda) van Berkel, Open Universiteit

Het voorstel betreffende herziening van de Energiebelastingrichtlijn 2003/96/EG

mw. A.G.S. (Annerie) Bouw LL.M., Erasmus Universiteit Rotterdam

De Trianel-uitspraak ontrafeld. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar het beroepsrecht van milieuorganisaties in Nederland en Duitsland

mw. mr. drs. J.H.I. (Jola) van Dijk LL.M., MSc, Radboud Universiteit Nijmegen

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie in Nederland. Invloed op het vergunningverleningskader van offshore windenergieopwekking

W.W.P. Ernst (Wouter) LL.M., Universiteit Utrecht

Gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreiniging. Een onderzoek naar de mogelijkheden van een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreiniging binnen de in Nederland en Europa erkende milieurechtelijke beginselen

mw. R.P. Fennis (Renée) LL.M., Universiteit Utrecht

Schone lucht of schone schijn? Europese regulering van de emissies van Nox en fijn stof naar lucht door moderne kolencentrales

mw. mr. R.A. (Renske) Giljam LL.M., Rijksuniversiteit Groningen

De rol van het relativiteitsbeginsel in het milieuaansprakelijkheidsrecht. Een uiteenzetting over (kwalitatieve) aansprakelijkheid en de rol van de overheid hierin

mr. E.F. (Eric) van der Goot, Rijksuniversiteit Groningen

Zekerheid geven in ruimtelijke besluitvorming over onvermijdelijke onzekerheden in luchtkwaliteit en stikstofdepositie

mr. ir. B.W. (Berend) Hoekstra, Universiteit van Tilburg

Wide access to justice. Een onderzoek naar de verhouding tussen de toegang tot de bestuursrechter voor algemeen belangorganisaties in Nederland en het vereiste van 'wide access to justice' in de zin van het verdrag van Aarhus

mw. S.M.E. (Sandra) Hoffer LL.M. en mw. N.T. (Natalia) Molina Espeleta LL.M., Vrije Universiteit

De verdeling van schaarse waterrechten. Een nader onderzoek naar de verdeling van schaarse waterrechten op grond van de waterplannen en het systeem van vergunningverlening

mr. W.M. (Willem) Janse, Universiteit Utrecht

The Atlantic Bluefin Tuna. The available legal instruments to help prevent its extinction

mw. mr. A.E. (Anna) ter Molen, Universiteit van Amsterdam

Sinking island nations: statehood and de facto statelessness

M. (Martijn) Ramakers LL.M., Maastricht University

Elke druppel water benutten. Geprivatiseerd waterbeheer

mw. S. (Sanne) Schrijvers LL.M., Universiteit Utrecht

Afval bestaat niet, mogelijkheden en beperkingen voor innovatie en duurzame ontwikkeling door valorisatie van afvalwater

mr. T.J.H. (Teun) Verstappen, Universiteit Utrecht

VMR Jurisprudentiedatabase

'VMR leden hebben toegang tot de VMR Jurisprudentiedatabase waarin een grote verzameling milieurechtelijke uitspraken is opgenomen. VMR leden kunnen daarin uitspraken zoeken, maar ook zelf een uitspraak toevoegen en commentaar geven. De leden van de Werkgroep Jurisprudentie voegen regelmatig uitspraken en commentaar toe. De VMR Jurisprudentiedatabase wordt actief voor en door leden bijgehouden.'

VMR Publicatiereeks online!

De VMR publiceert sinds haar oprichting verslagen van de studiemiddagen. Deze publicaties bevatten een schat aan informatie. Vele professionals op het gebied van het milieu- en natuurbeschermingsrecht raadplegen de VMR Publicatiereeks.

Om de informatie in de publicaties toegankelijker te maken, biedt de VMR via de website de mogelijkheid om de publicaties die vanaf 2004 verschenen zijn te bekijken, te doorzoeken en te downloaden.

Indien u gedrukte exemplaren uit de VMR Publicatiereeks wilt (na)bestellen, kunt u contact opnemen met het secretariaat van de vereniging via info@milieurecht.nl

Kijkt u op onze website om de online VMR Publicatiereeks te bekijken. www.milieurecht.nl.

Bestuur

In het bestuur van de vereniging hebben vertegenwoordigers uit alle doelgroepen van de vereniging zitting. Samen met de werkgroepen en het secretariaat bereiden de bestuursleden de activiteiten van de vereniging voor. Het bestuur bestaat uit de volgende leden:

Mw. prof. mr. H.F.M.W. (Marleen) van Rijswick - voorzitter
hoogleraar Europees en nationaal waterrecht, Universiteit Utrecht

Prof. mr. A.G.A. (Tonny) Nijmeijer - vice-voorzitter
hoogleraar bestuursrecht, i.h.b. omgevingsrecht, Radboud Universiteit Nijmegen

Mw. mr. dr. A.M.E. (Aster) Veldkamp - secretaris
senior juridisch adviseur, DHV

Mr. drs. J. (Joost) Rutteman - penningmeester
advocaat Habitat advocatenkantoor

Mw. mr. ing. M.K. (Mariëlle) Naeije - de Bruin
programmamanager, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Mr. L.W. (Lucas) Oost Lieveense
eigenaar Digitale Checklisten

Mw. mr. M.J.C. (Marjolein) Visser
advocaat Jurza.nl en Centrum voor Milieurecht (UvA)

Mr. H.W. (Wilco) de Vos
coördinerend juridisch adviseur, Ministerie Infrastructuur en Milieu

---

VMR secretariaat

Drieharingstraat 25
3511 BH UTRECHT

Postbus 522
3500 AM UTRECHT
W: www.milieurecht.nl
E: info@milieurecht.nl
T: 0302312221'

Agenda

9 oktober 2012

Dag van de Omgevingswet

Milieuvakbeurs - Brabanthallen, Den Bosch

De Vereniging voor Milieuprofessionals (VVM) organiseert een dag over de Omgevingswet. De VMR is betrokken bij de invulling van een aantal workshops. Het programma vindt u bij www.dagvandeomgevingswet.nl.

28 november 2012

Grensoverschrijdende waterproblematiek in de Europese stroomgebiedbenadering

Ledenpraatje, Pietershof, Raadzaal, Utrecht

Jasper van Kempen houdt een inleiding over zijn promotie-onderzoek. Hij is als promovendus verbonden aan het Centrum voor Omgevingsrecht en -Beleid/NILOS van de Universiteit Utrecht. De nadruk ligt in zijn onderzoek op de problemen die optreden bij het nakomen van de verschillende verplichtingen voor waterbeheerders die voortvloeien uit de Europese waterregelgeving en de oplossingen die het recht hiervoor kan bieden.

20 maart 2013

VMR Actualiteitendag 2013

Congres, Jaarbeurs Utrecht, Prins Clauszaal

De VMR organiseert in 2013 voor de derde keer de VMR Actualiteitendag. Tijdens deze dag wordt u door een groot aantal experts in korte presentaties geïnformeerd over de meest actuele ontwikkelingen in het milieu- en natuurbeschermingsrecht.

U kunt zich voor deze bijeenkomsten opgeven via www.milieurecht.nl.